

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"»

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено теоретичні основи та практичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах ринкової економіки. Розглянуто фактори, що впливають на рівень конкурентоспроможності, проаналізовано фінансово-економічний стан ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"» та запропоновано стратегічні напрями підвищення ефективності управління конкурентними перевагами. Застосовано методи SWOT-аналізу, бенчмаркінгу, аналізу фінансових коефіцієнтів та моделі Портера.

Ключові слова: конкурентоспроможність, управління, інновації, ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"», стратегія, SWOT, ринок, електроопалювальна техніка.

Abstract

The article examines the theoretical foundations and practical aspects of managing the competitiveness of an enterprise in a market economy. Factors affecting the level of competitiveness are considered, the financial and economic condition of PrJSC "Vinnytsia Plant "Mayak" is analyzed, and strategic directions for improving the efficiency of competitive advantage management are proposed. The methods of SWOT analysis, benchmarking, analysis of financial ratios and Porter's model are applied.

Keywords: competitiveness, management, innovations, PrJSC "Vinnytsia Plant "Mayak"", strategy, SWOT, market, electric heating equipment.

Вступ

У сучасних умовах глобалізації та інтенсивної ринкової конкуренції підприємства повинні постійно вдосконалювати механізми управління конкурентоспроможністю. Це передбачає не лише підтримання належного рівня якості продукції, але й гнучке реагування на зміни зовнішнього середовища, впровадження інновацій, оптимізацію внутрішніх процесів. Особливої актуальності набуває дослідження цього питання на прикладі вітчизняних підприємств, зокрема ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"», яке є одним із провідних виробників електроопалювальної техніки в Україні.

Метою даного дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад управління конкурентоспроможністю підприємства та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення її рівня на прикладі ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"».

Результати дослідження

Управління конкурентоспроможністю підприємства є складним і багатогранним процесом, що охоплює як стратегічне бачення, так і практичне втілення заходів, спрямованих на формування й підтримку стійких конкурентних переваг. На основі проведеного дослідження встановлено, що конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю ефективно діяти в умовах ринкової конкуренції, забезпечувати прибутковість, задовольняти потреби споживачів, впроваджувати інновації та оперативно адаптуватися до змін середовища. В умовах зростаючої динаміки економіки та підвищення вимог споживачів підприємства, які прагнуть зберегти свої позиції, змушені переглядати підходи до управління конкурентоспроможністю.

Поглиблений аналіз ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"» свідчить про те, що дане підприємство має значні внутрішні ресурси для підтримки конкурентних переваг. Серед ключових сильних сторін варто відзначити наявність сучасної матеріально-технічної бази, високий рівень автоматизації виробництва, широкий асортимент енергоефективної продукції, що відповідає міжнародним стандартам, та розгалужену мережу гарантійного й післягарантійного обслуговування. Висока якість продукції під відомим брендом «Термія» забезпечує довіру з боку споживачів як на внутрішньому ринку, так і в країнах ближнього зарубіжжя [1]. Крім того, ефективно функціонуюча система управління якістю дозволяє підприємству мінімізувати виробничі втрати та підвищувати рівень задоволеності клієнтів.

Водночас виявлено і низку внутрішніх обмежень, що можуть стримувати подальший розвиток конкурентоспроможності. До таких чинників належать недостатній рівень маркетингової активності, що ускладнює просування продукції на нових ринках, залежність від імпортних комплектуючих, що створює валютні ризики, а також потреба в модернізації окремих виробничих потужностей. Крім того, на фоні загального кадрового дефіциту на ринку праці актуальним постає питання збереження кваліфікованого персоналу та постійного підвищення його професійної компетентності.

У зовнішньому середовищі підприємство функціонує в умовах посиленої конкуренції з боку як вітчизняних, так і зарубіжних виробників. Основні загрози для ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"» формуються внаслідок інфляційних процесів, нестабільного валютного курсу, сезонного характеру попиту на продукцію та зростання екологічних вимог до опалювальної техніки. Водночас зростаюча увага споживачів до енергозбереження, державні програми підтримки енергоефективності, активне впровадження цифрових технологій та автоматизованих систем у виробництво створюють нові можливості для розвитку підприємства [2,3].

Фінансовий аналіз діяльності ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"» за 2021–2023 роки підтверджує наявність позитивних тенденцій. Після складного 2022 року, який позначився на зниженні рентабельності, ділової активності та фінансової стійкості, у 2023 році підприємство продемонструвало покращення за більшістю ключових показників. Зросла оборотність активів, скоротився період обігу дебіторської заборгованості, покращилися показники ліквідності, а рентабельність капіталу та продукції наблизилися до передкризових рівнів. Ці зміни стали можливими завдяки активізації внутрішніх резервів, гнучкому управлінню ресурсами, оптимізації витрат та поступовому відновленню попиту на продукцію [3].

Враховуючи результати дослідження, обґрунтовано доцільність реалізації низки стратегічних напрямів управління конкурентоспроможністю ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"». Серед них:

- **Інноваційний розвиток**, який включає впровадження сучасних технологій, розширення номенклатури продукції, зниження енерговитрат та адаптацію виробництва до екологічних стандартів.
- **Цифрова трансформація**, що передбачає автоматизацію бізнес-процесів, впровадження CRM-систем, розвиток електронної комерції та онлайн-сервісів.
- **Маркетингова експансія**, спрямована на активізацію присутності підприємства на міжнародних ринках, участь у виставках, розвиток бренду «Термія» та збільшення рекламної активності.
- **Кадрова стратегія**, що передбачає підвищення кваліфікації персоналу, впровадження мотиваційних програм, співпрацю з навчальними закладами та формування позитивного іміджу роботодавця.
- **Фінансово-інвестиційна політика**, орієнтована на залучення коштів для оновлення основних фондів, реалізацію інноваційних проєктів і посилення енергетичної незалежності підприємства.

Висновки

Узагальнюючи результати дослідження, можна дійти до висновку, що конкурентоспроможність ПрАТ «Вінницький завод "Маяк"» формується на основі системного поєднання внутрішніх ресурсів, гнучкої адаптації до ринкових умов та стратегічного бачення розвитку. Для забезпечення стабільного зростання підприємству необхідно посилювати свої сильні сторони, ефективно використовувати ринкові можливості та своєчасно нейтралізовувати загрози. Практична реалізація запропонованих заходів дозволить підприємству зміцнити конкурентні позиції на вітчизняному ринку, активізувати зовнішньоекономічну діяльність та забезпечити довготривалу ефективність функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Термія - "Вінницький завод Маяк" URL: <https://termia.com.ua/about-the-enterprice/> (дата звернення: 29.05.2025)
2. PEST-аналіз зовнішнього середовища підприємства // Економіка підприємства. — 2021. — № 2. — С. 35–42.
3. Іванова Т.М. SWOT-аналіз як метод стратегічного планування: практичний аспект // Вісник економіки. — 2020. — № 3. — С. 48–54.

4. Мудла В. І. Теоретичні основи і методичні аспекти аудиту фінансової звітності підприємства. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 25 березня 2020 року. Вінниця, 2020. № Ч.2. С. 156–163.

Мельник Дмитро Васильович - студент групи МБА-23мз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: thldima38@gmail.com

Науковий керівник: **Краєвська Алла Станіславівна** — к.е.н., доц. каф. ПЛІМ, декан факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця